

KESKKONNAAMET

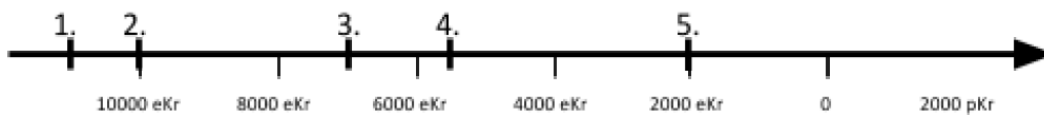
11. Läänemere ajalugu

Mõiste: Läänemeri on maailma suurim riimveeline sisemeri, mille pindala on ligikaudu 373 000 km².
2. Läänemere arengulugu on suures osas olnud seotud mandrijääga, mis on korduvalt täitnud ja ümber kujundanud seda ala, milles praegu eksisteerib meri.

I Valikvastustega küsimused

1. Kirjuta õige number iga Läänemere arenguetapi taha ja märgi vastav number ajaskaalale:

- a) Limneameri 5
- b) Balti jääpaisjärv 1
- c) Litoriinameri 4
- d) Antsülusjärv 3
- e) Joldiameri 2

2. Läänemere praeguse etapi teaduslik nimi on:

- a. Läänemeri
- b. Limneameri*
- c. Joldiameri

3. See, kas Läänemere arengus on tegemist mere või järvega, on seotud:

- a. veekogu suurusega;
- b. veekogu soolsusega;
- c. veekogu ühendusega maailmamerega.*

4. Mille järgi on enamik Läänemere staadiume (Joldiameri, Antsülusjärv jt) endale nime saanud?

- a. sel ajal selles veekogus elanud tüüpiliste limuseliikide järgi;*
- b. vastava soolsusetüübi järgi;
- c. Läänemere uurimisega tegelenud teadlaste järgi.

5. Läänemere seisundit ohustavad:

- a. Aeglane veevahetus läbi Taani väinade*
- b. Väike toitainete sissevool valgalalt
- c. Võõrliikide puudumine

Arutlemisteemad:

1. **Milliseid muutusi on Läänemeri läbi teinud oma arenguloos?** *Veetaseme muutus, soolsuse muutus, mere ja järve staatus ehk ühendus ookeaniga, temperatuur jne. Läänemere arenguloos on jääaja mõju väga oluline.*
2. **Kas praegune Läänemeri on oma arengu lõppetapis?** *Miski pole Maa muutuvast süsteemis lõplik ning areng kestab edasi. Lisaks looduslikele teguritele mõjutab Läänemere arengut järjest rohkem ka inimene läbi oma tegevuse.*
3. **Miks on Läänemeri nii ohustatud?** *Läänemeri on noor, väga hästi väljakujunemata ökosüsteemiga madal, riimveeline sisemeri. Vee vahetus läbi Taani väinade on väga aeglane. Valgalal elab ligi 85 miljonit inimest. Merel toimub väga tihe laevaliikus, eriti palju veetakse naftaprodukte. Talvised jäätumised tõstavad õnnetuste ohtu.*
4. **Kuidas saate oma igapäevaste valikute kaudu kaasa aidata Läänemere seisundi parendamisele?** *Kasuta fosforivaba pesupulbrit, keskkonnasõbralikku kodukeemiat ja taimekaitsevahendeid, pese autot vaid autopesulas. Eelista ühistransporti isiklikule autole, võimalusel liigu jala või kasuta jalgratast. Ära jäta prügi loodusesse. Ära pese ennast veekogus.*

Huvitavat lisamaterjali:

http://jaaaeg.ee/failid/dokumendid/keskkonnaharidus/jaaajakeskuseoppematerjalid/10_jaaajajargne_loodus_ja_inimene_eestis/10_infomaterjal_Jaaajajargne_loodus.pdf - Jääaja järgne loodus, Jääaja keskus.

http://www.loodusajakiri.ee/eesti_loodus/index.php?artikkel=139 Eesti loomastiku arengulugu, Eesti Loodus 09/2002, Lembit Lõugas.